

Jafnréttisáætlun

Fossvogsskóla 2014-2015

Efnisyfirlit

Inngangur	3
Jafnréttisáætlun Fossvogsskóla	5
Nemendur	6
Starfsmenn	7
Skólaforeldrar í Fossvogsskóla	7
Ofbeldi, áreitni og einelti.....	8
Framkvæmd, eftirfylgni og endurskoðun.....	9
Aðgerðaráætlun Fossvogsskóla.....	9

Inngangur

Jafnréttisáætlun Fossvogsskóla er gerð í samræmi við ákvæði [laga um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008](#) og [Mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar](#). Markmið áætlunarinnar er að koma á og viðhalda jafnrétti og jöfnum tækifærum allra sem starfa í skólanum, starfsfólks og nemenda. Þannig eiga allir einstaklingar að eiga jafna möguleika á að njóta eigin atorku og þroska hæfileika sína. Stefnan skal kynnt öllu starfsfólki á hverju hausti og vera sýnileg á heimasíðu skólans. Skólastjóri ber ábyrgð á að Mannréttindastefnunni sé framfylgt.

Mikilvægt er að allir í sem koma að skólastarfi taki „virkan þátt í að skapa samfélag jafnréttis og réttlætis. Jafnréttismenntun felur í sér gagnrýna skoðun á viðteknum hugmyndum í samfélaginu og stofnunum þess í því augnamiði að kenna börnum og ungmennum að greina þær aðstæður sem leiða til mismununar sumra og forréttinda annarra. Jafnréttismenntun vísar í senn til inntaks kennslu, námsaðferða og námsumhverfis. Jafnrétti er regnhlífarhugtak sem nær til margra þátta. Hér á eftir er upptalning nokkurra þeirra í stafrófsröð: Aldur, búseta, fötlun, kyn, kynhneigð, litarháttur, lífsskoðanir, menning, stétt, trúarbrögð, tungumál, ætterni, þjóðerni. Á öllum skólastigum á að fara fram menntun til jafnréttis þar sem fjallað er um hvernig ofangreindir þættir geta skapað mismunun eða forréttindi í lífi fólks“ ([Aðalnámskrá grunnskóla 2011, bls. 22](#))

Að auki mun skólinn í samræmi við [22. laga um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008](#) gera sérstakar ráðstafanir til að koma í veg fyrir að nemar verði fyrir kynbundinni eða kynferðislegri áreitni í skólanum. Þá mun skólinn fræða nemendur sína um kynferðislega áreitni og kynbundið ofbeldi. Starfsfólk skal þekkja einkenni kynferðislegrar áreitni og kynbundins ofbeldis og hvernig ber að bregðast við grun eða vissu um slíkt meðal nemenda skólans. Nemendum skal ætíð vera ljóst hver réttur þeirra er og hvert þeir geta leitað innan og utan skólans komi slíkt upp.

Skólinn setur sér aðgerðaráætlun hvert skólaár þar sem fram koma skýr og vel skilgreind markmið í samræmi við [Mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar](#). Þar sé árangursmat skýrt, eftirfylgni tryggð og ábyrgð ljós.

Starfsmenn skólans eru fyrirmyndir í lífi nemenda og þess vegna verður skólabragurinn að endurspegla jafnrétti í samskiptum, kennsluháttum, námsefni, námsmati o.fl. Skólastarfið á að styrkja alla nemendur í að rækta hæfileika sína, óháð staðalmyndum og andlegu- eða líkamlegu atgervi. Það á að vera markmið allra sem vinna með börnum í Fossvogsskóla að auka jafnréttisvitund þeirra og festa jafnrétti sem eitt af grunnildum lífsins. Þannig er hægt að breyta skoðunum, hegðun og væntingum til frambúðar.

Í daglegu skólastarfi er margt sem hver og einn starfsmaður þarf að athuga, bregðast við og endurmeta hugmyndir sínar og gildismat. Sem dæmi má nefna; Tölum við á sama hátt til kynjanna? Fá kynin jafna athygli frá kennurum eða öðru starfsfólki? Er munur á aðgengi að stuðningi eftir kyni? Skiptir máli upprunaland, kynþáttur eða trú nemenda? Er tryggt að kynhneigð eða kynvitund nemanda valdi á engan hátt mismunun eða vanlíðan viðkomandi í skólanum?

Til að tryggja að hver einstaklingur, hvort sem það er starfsmaður eða nemandi, líti á sig sem hluta af skólasamfélaginu og geti tekið fullan þátt í skólastarfinu, verður að meta alla einstaklinga á eigin forsendum. Kennarar skólans eiga að vinna með nemendum í anda [siðarreglna kennara](#) en þar kemur fram að; „Kennurum ber að hafa jafnrétti allra nemenda að leiðarljósi í skólastarfi. Kennarar eiga að vinna gegn fordómum og mega ekki mismuna nemendum, t.d. vegna kyns, þjóðernis eða trúarbragða.“ Því skal engum í Fossvogsskóla vera mismunað vegna uppruna, trúar, þjóðernis, kynþáttar, kyns, kynhneigðar, kynvitundar, skoðana sinna né líkamlegrar- eða andlegrar fötlun.

Jafnrétti er ein af grunnstoðum nýrrar [aðalnámskrár grunnskólanna](#) og á því að vera samofið öllu skólastarfi. Heilbrigði og velferð er einnig ein af grunnstoðum nýrrar aðalnámskrár og því augljóst að hver sem starfar innan Fossvogsskóla þarf að upplifa jafnrétti jafnt í leik sem starfi. Þessir þættir eru nátengdir, þeir skarast þegar kemur að vellíðan viðkomandi og upplifun hans á eigin heilbrigði. Á grundvelli jafnréttis ber skólastjórnendum og öllu starfsfólki skylda til þess að tryggja öllum nemendum jafna möguleika til náms og þátttöku í skólastarfi. Allt starfsfólk á einnig að búa við jöfn tækifæri til starfa, ábyrgðar, launa, starfsþjálfunar og tækifæra til að samræma fjölskyldulíf og starf.

Í lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla eru skýr ákvæði um að á öllum skólastigum skulu nemendur hljóta fræðslu um jafnréttismál þar sem m.a. sé lögð áhersla á að búa bæði kynin undir jafna þátttöku í samfélaginu, svo sem í fjölskyldu- og atvinnulífi. Áherslu ber að leggja á að drengir og stúlkur eigi sem víðtækasta og jafnasta möguleika. Hvergi í skólastarfinu, í inntaki né starfsháttum, ættu að vera hindranir í vegi hvors kynsins. Mikilvægt er að í öllu skólastarfi, jafnt í kennslustundum sem í öllum samskiptum, séu þessi ákvæði jafnréttisлага höfð að leiðarljósi. Jafnframt er mikilvægt að draga fram að ýmsir búa við margþætta mismunun þegar fleiri slíkir þættir tvinnast saman, til dæmis kyn og fötlun, kynhneigð og þjóðerni, aldur og búseta. Í þessu skyni er eðlilegt að nýta sér í skólastarfinu þekkingu sem nýjar fræðigreinar, svo sem kynjafræði, hinseginfræði, fjölmenningsfræði og fötlunarfræði, hafa vakið athygli á.

Jafnréttisáætlun Fossvogsskóla

Jafnréttisáætlun Fossvogsskóla er hluti af skólanámskrá skólans og byggir á lögum um grunnskóla, lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, Aðalnámskrá grunnskóla og stefnu Reykjavíkurborgar.

Í jafnréttislögum kemur fram að öllum fyrirtækum og stofnunum sem hafa fleiri en 25 starfsmenn beri að setja sér jafnréttisáætlun. Tilgangurinn með lögnum er fyrst og fremst sá að tryggja að hæfileikar og færni allra fái notið sín.

Einnig byggir jafnréttisáætlun Fossvogsskóla á Aðgerðaráætlun

Reykjavíkurborgar í jafnréttismálum og Mannréttindastefnu borgarinnar. Í kaflanum um Reykjavík sem miðstöð þjónustu er sérstaklega tekið fram að allt uppeldis- og tólmundastarf, menntun og fræðsla sem fram fer á ábyrgð borgarinnar og stofnana hennar verði að hafa að leiðarljósi jafna stöðu kynjanna. Það beri að veita börnum og unglingum hvatningu og tækifæri til að rækta hæfileika sína og persónuþroska án þess að hefðbundnar kynjaímyndir hafi þar áhrif. Skólastjórnendur eiga að leitast við að styrkja jákvæða kynímynd stelpna og stráka og vinna sérstaklega gegn áhrifum klámvæðingar meðal unglunga. Við úthlutun styrkja hjá Reykjavíkurborg á að hafa hugfast að þau félög / hópar sem hljóta styrki sýni svo óyggjandi sé að jafnréttissjónarmið séu virt í öllu starfi styrkþega. Til að ná settum markmiðum hefur borgin sett á laggirnar Jafnréttisskóla Reykjavíkur.

Nemendur

Lögð er áhersla á að nemendum lærist að þekkja og tjá eigin tilfinningar sínar. Þeir eiga jafnframt að kunna að virða tilfinningar annarra óháð uppruna, kyni, búsetu, trú eða fötlun. Kennsluaðferðir eða námsgögn mega á engan hátt mismuna nemendum enda eiga allir nemendur jafnan rétt til náms. Öll vinna nemenda skal vera í anda jafnréttis þar sem lögð er sérstök áhersla á að nemendur rækti með sér samkennd, samhygð og virðingu fyrir skoðunum og lífsgildum annarra. Nemendur eiga að hafa jafnrétti að leiðarljósi í öllum samskiptum.

Lögð er reglulega fyrir nemendur í 6. - 7. bekk spurningar um t.d. líðan, sjálfsmynd, áform og virkni. Komi í ljós verulegur munur á svörum kynjanna er unnið með þær niðurstöður og kannað hvað valdi og hvað sé til úrbóta. Þetta sjálfsmat nemenda má einnig nota sem innlegg í nemenda- og foreldrasamtöl. Einnig er lögð könnun fyrir yngri nemendur þar sem sömu þættir eru skoðaðir. Það er lykilatriði að vinna markvist með jafnrétti í öllu námi nemenda. Vinna þarf gegn stöðluðum ímyndum kynjanna meðal annars með markvissum heimsóknum foreldra í skóla þar sem þeir kynna mismunandi störf og starfsvettvang sinn. Einnig þarf að vinna með gildismat og fordóma í gegnum almennar umræður. Kynna þarf sérstaklega fyrir stelpum nám og störf í tækni- og iðngreinum og fyrir strákuðum hefðbundin störf sem flokkast til uppeldis- og umönnunarstarfa.

Stjórnendur bera ábyrgð á því að kynferðisleg áreitni viðgangist ekki í skólanum og meðferð slíkra mála er í þeirra höndum. Mikilvægt er að nemendur fá fræðslu um slíkt mál og viti hvernig bregðast skuli við og hvert á að leita búi þeir yfir vitneskju um slíkt. Þá ber starfsmönnum skólans að vera vakandi fyrir einkennum í fari nemenda sem bent gætu til kynferðislegrar áreitni og upplýsa stjórnendur um það.

Allir kennarar skólans verða að skoða og meta allt námsefni út frá jafnréttissjónarmiði. Það þarf að hafa að leiðarljósi að vinna með námsefni / kennslugögn sem byggja á jafnréttishugmyndum. Allar námsgreinar tengjast beint eða óbeint jafnrétti. Sérstaklega er nauðsynlegt að huga að þeim greinum sem tengjast öðru kyninu fremur en hinu, sbr. starfsval síðar á lífsleiðinni. Kennarar þurfa að beita fjölbreyttum kennsluháttum og þannig að nemendur fái kennslu við hæfi og ólík reynsla og gildismat fái notið sín. Haft er að leiðarljósi í skólastarfinu að þátttaka kynjanna í sem flestum þáttum starfsins sé sem jöfnust.

Rík áhersla er lögð á gagnkvæma og trausta samvinnu við heimili nemenda og ýmis félagasamtök í hverfinu t.d. íþróttafélag, félagsmiðstöð og kirkjuna. Í upphafi skólaárs, að hausti, eru haldnir kynningarfundir í skólanum fyrir forráðamenn nemenda. Þar er skólastarfið kynnt og það skipulag sem unnið er eftir, m.a. sá hluti jafnréttisáætlunar skólans sem snýr að nemendum.

Starfsmenn

Starfsmenn skólans njóta sömu möguleika til endurmenntunar og starfsþjálfunar óháð uppruna, kyni, búsetu, trú eða fötlun. Þeir búa einnig við jafna möguleika til stöðuhækkana, stöðubreytinga og breytinga á vinnuaðstæðum. Launajafnrétti er í skólanum fyrir jafnverðmæt og sambærileg störf. Laus störf við skólann standa opin jafnt konum og körlum.

Öllum starfsmönnum er ljóst að kynferðisleg áreitni verður aldrei liðin í skólanum. Starfsmenn eiga alls ekki að sætta sig við kynferðislega eða kynbundna áreitni, en áreitni getur birst í mörgum myndum s.s. í orðum eða látbragði. Stjórnendur bera ábyrgð á því að kynferðisleg áreitni viðgangist ekki í skólanum og meðferð slíkra mála er í þeirra höndum.

Í anda jafnréttislaga eiga stjórnendur að leitast við að gera nauðsynlegar ráðstafanir þannig að starfsmenn, jafnt karlar sem konur, geti samræmt sem best starfsskyldur sínar og skyldur gagnvart fjölskyldu.

Umræðu um jafnréttisáætlunina, bæði það sem snýr að starfsmönnum og nemendum, þarf að taka upp árlega á starfsmannafundum.

Skólaforeldrar í Fossvoskóla

Það fylgir því ábyrgð að vera skólaforeldri. Allt skólasamfélagið ber ábyrgð á að bjóða nýja skólaforeldra velkomna, tryggja virkni í starfi foreldra og skóla og horfa sérstaklega til foreldra af erlendum uppruna. Til þess að samstarf foreldra og skóla verði sem best og hafi jákvæð áhrif á námsframvindu og líðan nemenda þarf að kappkosta að virkja foreldra í daglegu skólastarfi, til þátttöku í skipulögðu starfi á vegum foreldrafélags eða á vettvangi bekkja eða árganga. Það eru til rannsóknir sem sýna að viðhorf og væntingar foreldra til skóla hafa mælanleg áhrif á nemendur.

Eitt af markmiðum skólans er að stuðla að jafnri foreldraábyrgð. Þegar bréf eða tilkynningar eru senda frá skólanum í tölvupósti þarf að senda þær á þá foreldra sem skráðir eru í Mentor. Ef hringja þarf í foreldra þarf að hringja jöfnum höndum í mæður og feður, þó svo að kerfið skrái móður sem fyrsta aðstandenda.

Foreldrafélagið er sameiginlegur vettvangur allra foreldra og í starfi þess á eðlilega að gæta jafnréttis s.s. við val á fulltrúum foreldra í skólaráð, við val á bekkjarfulltrúum, í stjórn félagsins og annað starf á vegum félagsins

Það skiptir börn af erlendum uppruna miklu máli að foreldrar þeirra þekki vel skólann, skólastarfið og með hvaða hætti foreldrar hafa aðkomu að starfinu. Skólastjórnendur og umsjónarkennarar verða að vera meðvitaðir um t.d. þörf á þjónustu túlka og bjóða hana þegar foreldrar eru boðaðir á fundi í skólanum. Einnig eiga umsjónarkennarar og aðrir sem koma að samstarfi heimilis og skóla að þekkja og nýta sér ýmis tilbúin tilkynninga- og upplýsingablöð sem eru aðgengileg á ýmsum tungumálum.

Ofbeldi, áreitni og einelti.

Samkvæmt lögum ber atvinnurekendum að gera sérstakar ráðstafanir til að koma í veg fyrir að starfsfólk og nemendur verði fyrir hvers kyns ofbeldi, áreitni og/eða einelti. Með þessu er átt við kynbundið, kynferðislegt, andlegt og/eða líkamlegt ofbeldi, áreitni og/eða einelti.

Í 2. gr laga nr. 10/2008 segir um t.d. áreitni: “Hvers kyns ósanngjörn og/eða móðgandi kynferðisleg hegðun sem er í óþökk og hefur áhrif á sjálfsvirðingu þess sem fyrir henni verður og er haldið áfram þrátt fyrir að gefið sé skýrt í skyn að hegðunin sé óvelkomin. Áreitnin getur verið líkamleg, orðbundin eða táknræn. Eitt tilvik getur talist kynferðisleg áreitni ef það er alvarlegt.”

Kynferðisleg áreitni er ekki liðin í skólanum. Mikilvægt er að einstaklingar upplýsi um hverskonar áreitni eða einelti og að þeir séu fullvissaðir þess að slíkt er tekið alvarlega. Verði einstaklingur fyrir kynferðislegu áreiti eða annarskonar ofbeldi þá geti viðkomandi leitað til skólastjórnenda sem finna málinu farveg. Bregðast skal skjótt við og meta atvikið í samráði við þá er málið varðar og utanaðkomandi ráðgjafa ef með þarf. Skal þá tryggt að allt fari fram í trúnaði.

Framkvæmd, eftirfylgni og endurskoðun

Mikilvægt er að fram fari faglegt og reglubundið mat á áhrifum jafnréttisáætlunar og jafnréttisstarfs í skólanum. Niðurstöður matsins eru kynntar reglulega fyrir nemendum, starfsfólki og forráðamönnum. Niðurstöðurnar má einnig nálgast á heimasíðu skólans.

Til að jafnréttisáætlun skili árangri er nauðsynlegt að hafa skýra mælikvarða í tengslum við þau markmið sem koma fram í áætluninni. Þau matstæki sem lögð eru til grundvallar eru starfsmannasamtöl, viðhorfskannanir meðal nemenda, starfsmanna og forráðamanna.

Jafnréttisáætlun Fossvogsskóla byggir á:

Mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar frá 2006. Sjá: reykjavik.is.

Lögum um grunnskóla nr. 91/2008

Lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008

Aðalnámskrá grunnskóla 2011

Stefnukorti og skólanámskrá Fossvogsskóla

Um gerð jafnréttisáætlana fyrirtækja og stofnana.

Heimasíðu Jafnréttisstofu; jafnretti.is. – um skólamál

Aðgerðaráætlun Fossvogsskóla

Til þess að áætlunin þjóni tilgangi sínum þarf að setja árlega fram aðgerðaráætlun þar sem fram koma þau viðfangsefni sem skólinn leggur áherslu á út frá nemendum, starfsfólki og foreldrum. Í aðgerðaráætluninni þarf að koma fram markmið, leiðir, ábyrgðaraðili og tímasetning. Aðgerðaráætlun eins og sú sem hér er unnið eftir er gott form og gefur í stuttu máli yfirlit yfir viðfangsefni hvers árs.

Markmið	Aðgerðir	Ábyrgð	Tímarammi
Nemendur:			
Starfsmenn:			
Foreldrar:			

Aðeins með markvissum vinnubrögðum og inngripi er hægt að ná árangri. Í reglulegu innra mati á skólastarfi Fossvogsskóla, árlegum starfsmannasamtölum og könnunum meðal starfsmanna, nemenda og foreldra, er unnt að kanna og leggja mat á stöðu jafnréttismála í skólanum. Ef í ljós kemur jafnréttishalli þarf að grípa inn í og finna leiðir til að rétta hlut þess sem höllum fæti stendur.

Telji starfsmaður/nemandi á sér brotið samkvæmt þessari áætlun og lausn finnst ekki innan skólans getur viðkomandi leitað til mannauðsdeildar SFS.

Áætlun þessi er endurskoðuð árlega af starfsfólki.